

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-22>

Лісова Наталія, аспірантка кафедри ТІМ НАОМА
(науковий керівник: доктор мистецтвознавства, доцент К. М. Гамалія)

Історичне підґрунтя фестивалю зимового лендарту «Міфогенез»

Ключові слова: лендарт, природа, фестиваль, довкілля, мистецтво, культура, Трипілля, архетип, Немирівське городище, Міфогенез.

Nataliya Lisova, PhD student, NAFAA
(academic mentor: Doctor of Art History,
Associate Professor at NAFAA Kateryna Gamaliya)

Historical background of the winter land art festival “Mythogenesis”

Abstract: The winter land art festival *Mythogenesis* takes place on the territory of the Trypil settlement of Nemyrivsky hillfort in the Vinnytsia region. The archetype of the area is revealed in art projects. Cooperation with the natural and archaic environment is important for Ukrainian artists.

Key words: landscape, nature, festival, environment, art, culture, Trypillya, archetype, Nemyriv settlement, Mythogenesis.

В той час, як переважна більшість лендарт симпозиумів та фестивалів відбувається у теплу пору року, на Вінниччині щорічно проводиться єдиний, наразі в Україні, фестиваль зимового лендарту «Міфогенез». Ідея проведення фестивалю належить засновнику громадської організації «Лабораторія актуальної творчості» у Вінниці, Олександрю Никитюку, який є його незмінним організатором та головним куратором. Окрім мистецької освіти О. Никитюк навчався на історичному факультеті Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського, і місце для проведення фестивалю обрав особливе – на території колишнього трипільського поселення Немирівського городища (так звані Великі Вали). На думку археолога С. Гамченка, дане поселення належить до розвинутого й пізнього Трипілля та являє західну лінію розвитку цієї культури у Середньому Побужжі. Згодом дослідник території М. Артамонов виявив ознаки слов'янського домонгольського селища IX–X ст. н. е. Науковиця Г. Смірнова також визнає присутність залишків трипільського, скіфського, слов'янського та пізньочорноліського поселень. Таким чином, Немирівське городище є однією з найдавніших пам'яток України віком понад 4 тис. років, яке відкрите для творчого діалогу з нинішнім та майбутніми поколіннями.

Взимку 2006 р. група художників на чолі з О. Никитюком вирушила на територію Великих валів з мистецькою акцією «Перший крок». Так, було започатковано фестиваль лендарту «Аплікація духу», як своєрідне накладання сучасного мистецького контексту на праісторичне середовище. Найменування фестивалю корегувалось в залежності від мети

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

учасників: «Комунікація часопростору» (2007), «Трансміфічні проєкції» (2008–2009) та закріпилося назвою «Міфогенез» (2010). Відтоді концепція фестивалю незмінна: «Міфогенез, як визначення створення, продукування новітнього міфу. Створені учасниками, в контексті загальної назви проєкту, об'єкти ленд-арту, виконують завдання «Міфогенезу» і візуалізують відчуття сучасності через художній образ. Результатом є виникнення дискурсивного поля між глядачем і створеним художниками новим міфологічним простором».

Крім історичної місцевості «Міфогенез» приваблює митців незайманою красою зимового ландшафту та екстремальними умовами вивільнення творчої енергії. Учасники фестивалю досліджують взаємодію мистецьких об'єктів з природними явищами та фізичними станами матерії, і створюють проєкти за допомогою різноманітних природних матеріалів: від снігу, криги, землі, до сухого гілля, дерев, каменів, води та вогню.

Мистецтво довкілля в Україні – це спільнота творчих людей, яких поєднує художня взаємодія з природним середовищем у конкретному місці. Таким чином, ландшафт виступає визначальним фактором, колаборує та провокує до продукування мистецького продукту. Також, слід зазначити, що на відміну від закордонних аналогів, вітчизняний лендарт прагне виявляти історичне підґрунтя місцевості, акцентуючи увагу на співдії з природно-архаїчним середовищем (за його наявності) та духовним зіставленням сучасності й давнини. Тому у проєктах українських авторів прослідковується присутність архетипу місцевості.

Отже, важливість історичного контексту локації «Міфогенезу» для мистецтва довкілля є незаперечною, а особливий сакральний зміст місцевості надає фестивалю «забарвлення» щорічного ритуалу.

